

відновлення, потреба у забезпеченні реального доступу до правосуддя для широких верств населення – об’єктивно зумовлює високу актуальність комплексного дослідження права на адміністративний позов.

Література:

1. Кобилянський К. М. Право фізичної особи на судовий захист в адміністративному суді : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2010. 220 с.
2. Середа В. В. Публічно-правова скарга як засіб захисту особи від незаконних дій або бездіяльності публічної адміністрації : дис. ббб канд. юрид. наук. Knfd, 2011. 201 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-45>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ (CBDC)

Самсін Р. І.

*кандидат юридичних наук,
докторант*

*Хмельницький університет управління та права
імені Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький, Україна*

Одним з видів криптопродуктів, які плануються активно використовуватися у фінансових операціях на сучасному етапі, є так звані «державні криптовалюти», офіційні аналоги національних валют, створені з використанням технології розподіленого реєстру (TRP) – цифрові валюти центробанків (англ. central bank digital currency (CBDC)).

Ініціатором створення CBDC на основі блокчейну став Китай. Народний банк Китаю (англ. People's Bank of China (PBOC)) ще в 2015 році почав досліджувати можливість впровадження валюти, яка створювалася і розповсюджувалася б за допомогою технології розподіленого реєстру, але повний контроль над емісією, розподілом та регулюванням належав би PBOC. Справжній прорив у цій сфері стався в 2017 році, коли PBOC розпочав проєкт під назвою «Цифрова валюта/електронний платіж» (англ. Digital Currency/Electronic Payment (DC/EP)), метою якого визнано створення цифрової валюти Китаю – цифрового юаню (eCNY). В 2019 році Президент Китаю Сі Цзіньпін визначив створення цифрового юаня однією з пріоритетних справ у розвитку країни.

Найбільш відомими проектами CBDC, крім цифрового юаня, стали цифровий ямайський долар (англ. Jamaica Digital Exchange (Jam-Dex)) в Ямайці, піщаний долар (англ. Sand Dollar) на Багамських островах тощо [1].

У 2019 році Європейський центральний банк (ЄЦБ) розпочав комплексне дослідження потенційної емісії цифрового євро. Згідно даних Банку міжнародних розрахунків, більше 80% центральних банків світу заявили про намір створити CBDC, фінансували розробки у цьому напрямку чи розпочали спроби зі створення таких цифрових валют [2].

До 2024 року 134 країни та валютні союзи, що представляють 98% світового ВВП, досліджують можливості впровадження CBDC. З них 68 країн знаходяться на передовій стадії розвитку на стадії пілотування або запуску: Бразилія, Японія, Індія, Австралія, Південна Корея, Південна Африка, Венесуела, Сенегал, Сінгапур, Швеція, Уругвай, Канада, Норвегія, Таїланд Туреччина, активно тестують свої CBDC, Багамські Острови, Ямайка та Нігерія повністю запустили CBDC [2].

CBDC не обов'язково використовують окремий блокчейн для кожної валюти. Технологія, що лежить в основі CBDC, може суттєво відрізнитися залежно від країни та проекту. Одні CBDC можуть використовувати блокчейн, інші застосовують іншу форму TPP (DLT), треті обирають централізовану систему баз даних. Вибір між цими технологіями залежить від конкретних вимог і цілей країни, включаючи міркування безпеки, ефективності та контролю [3]. Наприклад, китайський цифровий юань не працює на блокчейні, а використовує централізовану систему. Цей підхід узгоджується з регуляторною позицією Китаю і забезпечує більший контроль над валютою [4–9]. Навпаки, інші проекти CBDC можуть використовувати технологію блокчейн, щоб отримати вигоду від її функцій, таких як безпека та прозорість, але в рамках дозволеної, а не публічної структури, що означає, що лише вибрані суб'єкти мають доступ до мережі, забезпечуючи певний рівень контролю та нагляду з боку центрального банку або органу емісії [10]. Відзначимо, що прийняття та впровадження CBDC все ще розвивається, і різні країни експериментують з різними моделями відповідно до своїх конкретних потреб і цілей.

Емітентом CBDC виступають центральні банки країн, що їх випускають, їм же доступна прозорість транзакцій з CBDC. Транзакції з використанням CBDC не є повністю анонімними, оскільки однією з основних цілей випуску CBDC є підвищення прозорості та зменшення ризику нелегальних фінансових діяльностей, таких як відмивання грошей або фінансування тероризму. Таким чином, CBDC забезпечують певний рівень анонімності для користувачів, але водночас дозволяють регуляторам відстежувати транзакції для виявлення та запобігання незаконній діяльності [11]. CBDC виступають цифровим вираженням

вартості офіційних валют, вартість одного криптотокена CBDC дорівнюється вартості одиниці валюти (юаню, долару, євро тощо). CBDC є взаємозамінними.

Отже, CBDC – криптопродукт, криптотокени якого створені з використанням технології блокчейн, інших форм технології розподіленого реєстру або централізованих систем баз даних і представляють офіційні аналоги національних валют.

Підсумовуючи зазначене, констатуємо, що CBDC є криптопродуктом, принципово відмінним від криптовалюти, оскільки CBDC мають централізований характер, тобто емітента, який їх створює (центральні банки країн). Саме цей фактор є визначальним відносно інших ознак CBDC – емітент вирішує, які технічні можливості використовувати для їх створення (систему блокчейн, інші форми технології розподіленого реєстру або централізовані системи баз даних), здійснює контроль за транзакціями з CBDC, забезпечує криптотокени CBDC реальними активами (валютою країни), стабільність їх ціни тощо.

Література:

1. Central Bank Digital Currency (CBDC). URL: <https://www.atlanticcouncil.org/cbdctracker/>
2. Codruta Boar, Henry Holden, and Amber Wadsworth. BIS Papers No 107 Impending arrival – a sequel to the survey on central bank digital currency. URL : <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap107.pdf>
3. Венесуела почала випуск власної криптовалюти. URL: <https://p.dw.com/p/2sxvz>; Central Bank Digital Currencies inquiry launched by Lords Economic Affairs Committee. URL: <https://committees.parliament.uk/committee/175/economicaffairs-committee/news/157547/centralbankdigitalcurrenciesinquirylaunched-byordseconomicaffairscommittee/>
4. Saheli Roy Choudhury. India could begin trials for a digital rupee by December, central bank governor says. URL: <https://www.cnbc.com/2021/08/27/indiacentralbankrbidigitalrupeetrialscouldbeginbydecember.html>
5. Senegal launches a national digital currency. URL: <https://www.theagilityeffect.com/en/review/senegallaunchesnationaledigital-currency/>
6. Monetary Authority of Singapore and Banque de France Break New Ground in CBDC Experimentation. URL: <https://www.mas.gov.sg/news/mediareleases/2021/monetaryauthorityofsingaporeandbanquedefrancebreak-newgroundincbdcexperimentation>
7. Sveriges Riksbank. Ekrona. URL: <https://www.riksbank.se/engb/paymentscash/ekrona> ; <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/09/13/677727/>

8. Project Jasper: A Canadian Experiment with Distributed Ledger Technology for Domestic Interbank Payments Settlement. URL: https://www.payments.ca/sites/default/files/29Sep17/jasper_report_eng.pdf

9. Norges Bank will test technical solutions for central bank digital currency. URL: <https://www.norgesbank.no/en/newsevents/news-publications/Newsitems/2021/20210422dsp/>; Alex Rolfe. Thai Central Bank launches Project Inthanon digital currency. URL: <https://www.paymentscardsandmobile.com/thaicentralbanklaunches-projectinthanondigitalcurrency>

10. Central Bank Digital Currencies (CBDC) Explained. URL: <https://academy.binance.com/en/articles/central-bank-digital-currencies-cbdc-explained>

11. What are CBDCs and How do they Work? URL: <https://zerocap.com/insights/research-lab/what-are-cbdc-and-how-do-they-work/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-550-4-46>

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ПІДСТАВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Шорський П. О.

*кандидат юридичних наук,
докторант кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

У сучасних умовах розвитку агропромислового комплексу України (далі – АПК) зростає значення адміністративно-правових механізмів, покликаних забезпечувати дотримання законодавчих вимог у стратегічно важливій сфері. Адміністративна відповідальність виступає одним із ключових інструментів державного регулювання, спрямованих на підтримку законності, охорону природних ресурсів, безпеку продовольчого виробництва та стабільність економіки. Водночас існуюча система адміністративного впливу стикається з проблемами, які обмежують її ефективність і зменшують превентивний ефект санкцій. Насамперед йдеться про нечіткість або недостатню деталізацію окремих